

*Spaľovanie horľavých látok na voľnom priestranstve
a vypaľovanie porastov bylín, kríkov a stromov.*

Obsah

ÚVOD	3
POŽIARE ZAPRÍČINENÉ VYPALOVANÍM TRÁVY A SUCHÝCH PORASTOV	3
VŠEOBECNE ZÁVÄZNÉ PRÁVNE PREDPISY	3
V SÚVISLOSTI SO SPAĽOVANÍM UVÁDZAME	6
ZÁVER.....	7

ÚVOD

Viacrát do roka sa niektorí vlastníci pozemkov snažia zbaviť nechceného odpadu. Na jar je to suchá tráva či kroviny a na jeseň popadané lístie alebo drevo zo stromov, ktoré často spaľujú neraz aj spolu s ostatným komunálnym odpadom. Tento spôsob, ako sa zbaviť odpadu, škodí nielen okolitému prostrediu, ale pomalým spôsobom poškodzuje zdravie a v mnohých prípadoch sa končí zásahom hasičov.

Spodiny horenia vznikajúce spaľovaním (lístia, suchej trávy, konárov...) obsahujú oxid uhoľnatý, uhl'ovodíky, oxid dusný, dechtové látky a nebezpečné dioxíny. Sú to prevažne syntetické látky s vážnymi trvalými negatívnymi účinkami na živočíšne druhy, ekosystémy a ľudské zdravie. U človeka môžu vyvolať poškodenie imunitného či nervového systému a dokonca majú aj rakovinotvorné účinky. Keďže nič sa nestratí bez stopy, všetky mikročastice, ktoré sa dostanú do atmosféry, sa vo forme dažďa, snehu či hmly opäť vrátia do pôdy.

Okrem uvedených rizík spôsobuje spaľovanie (lístia, suchej trávy, konárov...) aj likvidáciu užitočného hmyzu a pôdotvorných mikroorganizmov, čím sa ničí úrodná vrstva pôdy. Navyše, spaľovaním organického materiálu vypúšťame do ovzdušia vynikajúce hnojivo, ktoré môžeme získať kompostovaním.

POŽIARE ZAPRÍČINENÉ VYPAĽOVANÍM TRÁVY A SUCHÝCH PORASTOV

Požiare, ktorých príčinou bolo vypaľovanie trávy a suchých porastov v období rokov 2010-2023:

- tvorili cca 18,7 % z celkového počtu požiarov (25 728 požiarov z celkového počtu 137 921 požiarov),
- spôsobili škody za 2 569 220 €,
- pripravili o život 6 osôb,
- zranili 34 osôb.

Porovnanie celkového počtu požiarov a počtu požiarov zapríčinených vypaľovaním trávy a suchých porastov v rokoch 2010-2023:

rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	spolu
počet požiarov	9 851	13 677	14 413	9 898	9 011	10 970	8 407	10 312	8 973	9 304	8 356	7 710	10 729	6 310	137 921
vypaľovanie porastov	2 066	4 062	4 736	1 534	1 516	2 064	1 017	1 861	980	1 677	1 123	732	2 033	327	25 728

VŠEOBECNE ZÁVÄZNÉ PRÁVNE PREDPISY

Oblasť vypaľovania porastov bylín, kríkov a stromov a spaľovania horľavých látok na voľnom priestranstve je z pohľadu ochrany pred požiarom upravená vo všeobecne záväzných právnych predpisoch - v zákone č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarom v znení neskorších predpisov a vo vyhláske MV SR č. 121/2002 Z. z. o požiarnej prevencii v znení neskorších predpisov.

Pre právnické osoby, fyzické osoby-podnikateľov a aj pre fyzické osoby je jednoznačne zakázané vypaľovanie porastov bylín, kríkov a stromov.

Pre činnosti spojené so spaľovaním horľavých látok na voľnom priestranstve sú upravené povinnosti plnenia opatrení na účely predchádzania vzniku požiarov vo vyššie spomenutých všeobecne záväzných právnych predpisoch.

Pamätajte, že zákon č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarimi v znení neskorších predpisov jednoznačne zakazuje vypaľovanie porastov bylín, kríkov a stromov:

Právnická osoba a fyzická osoba-podnikateľ:

- § 8 písm. a): Právnická osoba a fyzická osoba-podnikateľ nesmú vypaľovať porasty bylín, kríkov a stromov.

Fyzická osoba:

- § 14 ods. 2 písm. b): Fyzická osoba nesmie vypaľovať porasty bylín, kríkov a stromov.

V prípade porušenia tohto zákazu hrozí sankcia:

- § 59 ods. 2 písm. j) zákona č. 314/2001 Z. z.:

Krajské alebo okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru môže uložiť ***pokutu do 16 596 eur právnickej osobe alebo fyzickej osobe-podnikateľovi***, ktorá poruší povinnosť ustanovenú v tomto zákone tým, že ***vypaľuje porasty bylín, kríkov a stromov alebo zakladá oheň v priestoroch alebo na miestach, kde by mohlo dôjsť k jeho rozšíreniu.***

- § 61 ods. 4 písm. f) zákona č. 314/2001 Z. z.:

Okresné riaditeľstvo HaZZ môže za priestupok na úseku ochrany pred požiarimi uložiť ***pokarhanie alebo pokutu do 331 eur fyzickej osobe***, ktorá sa dopustí priestupku na úseku ochrany pred požiarimi tým, že ***vypaľuje porasty bylín, kríkov a stromov alebo zakladá oheň v priestoroch alebo na miestach, kde by mohlo dôjsť k jeho rozšíreniu.***

Pre spaľovanie horľavých látok na voľnom priestranstve zo všeobecne záväzných právnych predpisov na úseku ochrany pred požiarimi platí:

Zákon č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarimi v znení neskorších predpisov:

Právnická osoba a fyzická osoba-podnikateľ:

- § 4 písm. b): na účely predchádzania vzniku požiarov je povinná **zabezpečiť plnenie opatrení na ochranu pred požiarimi pri činnostiach spojených so zvýšeným nebezpečenstvom vzniku požiaru alebo v čase zvýšeného nebezpečenstva vzniku požiaru.**
- § 8 písm. b) a c):
 - o nesmú zakladať oheň v priestoroch alebo na miestach, kde by mohlo dôjsť k vzniku požiaru,
 - o ***nesmú spaľovať horľavé látky na voľnom priestranstve v čase zvýšeného nebezpečenstva vzniku požiaru.***
- § 13 ods. 1 písm. b): zriaďujú protipožiarnu hliadku pri činnostiach spojených so zvýšeným nebezpečenstvom vzniku požiaru.

Fyzická osoba:

- § 14:
 - o je *povinná dodržiavať zásady protipožiarnej bezpečnosti pri činnostiach spojených so zvýšeným nebezpečenstvom vzniku požiaru alebo v čase zvýšeného nebezpečenstva vzniku požiaru.*
 - o nesmie zakladať oheň v priestoroch alebo na miestach, kde môže dôjsť k jeho rozšíreniu.

Vyhláška MV SR č. 121/2002 Z. z. o požiarnej prevencii v znení neskorších predpisov:

- § 1 ods. 1 písm. f): Činnosti so zvýšeným nebezpečenstvom vzniku požiaru sú činnosti, ktoré vytvárajú zvýšené riziko možnosti vzniku požiaru pri výrobe, spracúvaní, používaní alebo pri skladovaní horľavých látok. K týmto činnostiam patrí spaľovanie horľavých látok na voľnom priestranstve.
- § 2: Čas zvýšeného nebezpečenstva vzniku požiaru je obdobie, ktoré vyhlási okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru pre celé územie okresu alebo časť územia okresu. Dôvodom na vyhlásenie času zvýšeného nebezpečenstva vzniku požiaru je najmä
 - o suché a teplé počasie trvajúce najmenej päť po sebe nasledujúcich dní alebo
 - o zvýšený výskyt požiarov lesa alebo trávnatých porastov v priebehu troch po sebe nasledujúcich dní, alebo
 - o ak požiarne nebezpečenstvo v lesoch na príslušnom území dosiahlo aspoň stupeň vysoké požiarne nebezpečenstvo v lesoch podľa stanovenia stupňa požiarneho nebezpečenstva v lesoch Slovenským hydrometeorologickým ústavom.Ak tieto dôvody zaniknú, vyhlásenie času zvýšeného nebezpečenstva vzniku požiaru okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru odvolá.

Právnická osoba a fyzická osoba-podnikateľ:

- § 3: **Opatrenia pri činnostiach so zvýšeným nebezpečenstvom vzniku požiaru:**

Štatutárny orgán právnickej osoby alebo fyzická osoba-podnikateľ alebo jej zodpovedný zástupca **vydáva písomný pokyn na zabezpečenie ochrany pred požiarimi** pre činnosti so zvýšeným nebezpečenstvom vzniku požiaru. Ak sa právnická osoba člení na organizačné zložky, písomný pokyn vydá vedúci tejto organizačnej zložky.

 - o V pokyne na zabezpečenie ochrany pred požiarimi sa určujú najmä:
 - podmienky protipožiarnej bezpečnosti, za ktorých sa môže činnosť vykonávať,
 - zloženie a vybavenie protipožiarnych asistenčných hliadok,
 - zabezpečenie prostriedkov na zdolávanie požiaru,
 - osoby zodpovedné za plnenie jednotlivých opatrení a podmienok protipožiarnej bezpečnosti,
 - obsah a rozsah odbornej prípravy členov protipožiarnej asistenčnej hliadky na zabezpečenie predmetnej činnosti,
 - obsah a rozsah školenia o podmienkach protipožiarnej bezpečnosti osôb, ktoré sa podieľajú na činnosti,
 - spôsob a časový rozsah vykonávania kontroly dodržiavania podmienok protipožiarnej bezpečnosti určených pre jednotlivé činnosti.

- § 7: Pri činnostiach spojených so spaľovaním horľavých látok na voľnom priestranstve vykonáva **právnická osoba alebo fyzická osoba-podnikateľ** tieto opatrenia:
 - o určuje konkrétne podmienky z hľadiska protipožiarnej bezpečnosti pre každé spaľovanie v závislosti od druhu a množstva spaľovaných horľavých látok, poveternostných podmienok a miesta a plochy spaľovania vrátane okolností, keď je spaľovanie zakázané, a určuje zodpovednú osobu za ich dodržiavanie,
 - o ukladá horľavé látky pred začatím spaľovania do upravených hromád mimo požiarne nebezpečného priestoru od okolitých objektov a skladovaných alebo uložených horľavých materiálov,
 - o zabezpečuje potrebné množstvo hasiacich prostriedkov, pracovného náradia a spojovacích prostriedkov,
 - o vykonáva kontrolu stavu spaľovacieho miesta a príľahlých priestorov v priebehu spaľovania a po jeho skončení na účely zistenia intenzity dohorievania; určuje dobu, počas ktorej sa po skončení spaľovania bude vykonávať ich kontrola,
 - o pred začatím spaľovania oznamuje na linku tiesňového volania miesto, čas spaľovania a osobu zodpovednú za dodržiavanie podmienok protipožiarnej bezpečnosti pri spaľovaní horľavých látok.

Fyzická osoba:

- § 31e: Ak ide o činnosti spojené so spaľovaním horľavých látok na voľnom priestranstve, fyzická osoba
 - o sleduje klimatické a poveternostné podmienky a kontroluje miesto spaľovania z hľadiska protipožiarnej bezpečnosti,
 - o ukladá horľavé látky do upravených hromád vo vzdialenostiach, z ktorých neohrozia sálavým teplom alebo odletujúcimi horiacimi časticami okolité objekty a iné skladované alebo uložené horľavé materiály ani porasty,
 - o zabezpečí potrebné množstvo vhodných hasiacich prostriedkov, pracovné náradie na zabránenie rozšírenia ohňa a vhodný spojovací prostriedok na privolanie hasičskej jednotky,
 - o vykonáva kontrolu stavu miesta spaľovania a príľahlých priestorov v priebehu celého spaľovania,
 - o po skončení spaľovania vykoná dohasenie zvyškov po spaľovaní a skontroluje okolie.

V SÚVISLOSTI SO SPAĽOVANÍM UVÁDZAME

V súčasnosti sú v platnosti všeobecne záväzné právne predpisy, ktoré *vypaľovanie trávy, porastov bylín a kríkov ako aj spaľovanie biologicky rozložiteľného odpadu zo záhrad a domácností zakazujú.*

Okrem iných sú to:

- zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý zakazuje spaľovať komunálny odpad na voľnom priestranstve a vo vykurovacích zariadeniach v domácnostiach,
- vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 371/2015 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o odpadoch,
- zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov,

- zákon č. 137/2010 Z. z. o ovzduší v znení neskorších predpisov, ktorý určuje okrem iného prípustnú úroveň znečisťovania ovzdušia a úlohy obce pri prenesenom výkone štátnej správy,
- predpisy vydané územným samosprávnym celkom (obec, mesto alebo samosprávny kraj) pri výkone štátnej správy, ktoré upravujú nakladanie s biologicky rozložiteľným komunálnym odpadom.

ZÁVER

Vypaľovanie suchej trávy, suchých porastov, bylín a kríkov neprospieva ekosystémom. Poškodzuje sa štruktúra povrchovej vrstvy pôdy, jej odkrytím sa zvyšuje erózna ohrozenosť a zem rýchlejšie vysychá. Vypaľovanie trávy napomáha rozširovaniu odolnejších agresívnych druhov rastlín, spaľujú sa vývojové štádiá mnohých drobných živočíchov čo negatívne ovplyvňuje potravinovú základňu vyšších živočíchov. Plošným vypaľovaním môže dôjsť k likvidácii celých populácií menej mobilných druhov.